

V Praze dne 3.7. 2014
Č.j.:719/14

Stanovisko komise pro hodnocení dopadů regulace

k návrhu
**zákona, kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti
právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů**

I. Úvod:

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "**Návrh**") je předkládán v podstatě s jedním hlavním cílem – změnit právní úpravu trestní odpovědnosti právnických osob ze současného stavu, kdy právnícké osoby lze stíhat pouze pro uzavřený okruh specificky vyjmenovaných trestných činů, na úpravu navrhouvanou, kdy právnícké osoby by bylo možno stíhat za jakýkoli trestný čin, s výjimkou uzavřeného okruhu trestných činů, ohledně nichž by jejich stíhání bylo vyloučeno.

Předkládaná závěrečná zpráva RIA popisuje záměr novelizace stručně a srozumitelně, předkládá porovnání regulatorních variant (článek A.2, s. 4 – 5), srovnání s několika zahraničními právními úpravami (článek A.2, s. 3 - 4) a uvádí i některé empirické údaje o aplikaci dosavadní právní úpravy (článek A.3, s. 6).

II. Připomínky a návrhy změn:

K předložené zprávě lze učinit následující připomínky:

(a) zpráva nepředkládá empirické argumenty, kterými by navrhouvaná změna byla podpořena. Pro navrhouvané řešení argumentuje toliko "sílicími hlasy v politických i odborných debatách" (A.1.2, s. 2 dole). Ze zprávy je přitom zjevné, že předkladatel získal empirická data od státních zastupitelství a policie – nabízelo by se proto uvést konkrétní příklady situací, kdy stávající právní úprava brání či zabránila ve stíhání právnických osob,

(b) empirické údaje (čl. A.3, s. 6 nahoře) signalizují velkou míru latentnosti, a tedy i velkou míru selhání vynucování platného trestního práva. Anekdotická pozorování kriminální scény (tak, jak je prezentována např. v médiích) napovídají, že hospodářská trestná činnost, a zejména sofistikovaná organizovaná hospodářská trestná činnost, je prováděna takřka výlučně prostřednictvím právnických osob. V této souvislosti by bylo vhodné uvést přinejmenším (i) srovnání počtů případů stíhání právnických osob s počty stíhání fyzických osob ohledně shodných trestných činů, a (ii) výši navrhovaných, uložených a skutečně vymozených peněžních a jiných majetkových trestů v případě stíhání právnických osob (u nichž nepřichází v úvahu tresty odnětí svobody).

Úvaha o tom, že podstatné rozšíření katalogu trestných činů, za něž lze právníky osoby stíhat, nepovede k významnější nové zátěži orgánů činných v trestním řízení (čl. A.3, s. 6 uprostřed), totiž může logicky platit pouze v případě, že bude nadále pokračovat vysoká míra latentnosti (a tedy vysoká míra selhání vynucování trestního práva). Je však otázkou, zda takový předpoklad je ze strany předkladatele předpokladem vhodným. V případě, v němž by předkladatel a zákonodárce měli ve skutečnosti ambici zvýšit účinnost vynucování trestního práva, musely by v důsledku navrhované změny právní úpravy logicky vzrůst náklady státu na trestní stíhání právnických osob. Předkladatel by měl v takovém případě uvést, jaké konkrétní výnosy očekává z majetkových trestů ukládaných právníkům osobám, případně z jakých jiných zdrojů hodlá stát zvýšené náklady na vynucení trestního práva financovat;

(c) úvaha, že "[n]avrhovaná úprava s sebou nepřináší zvýšení korupčního rizika, neboť pouze rozšiřuje výčet trestných činů, kterých se může právníká osoba dopustit" (čl. D, s. 8 nahoře), je z povahy věci vadná. Zvyšuje-li navrhovaná právní úprava četnost případů, v nichž budou právníkové osoby zneužívané jako nástroje trestné činnosti ohroženy majetkovými tresty, zvyšuje se logicky i riziko, že osoby, kontrolující tyto právníkové osoby, se pokusí chránit majetek těchto právníkových osob (a tedy zprostředkovaně majetek vlastní) korupčními nabídkami směřujícími vůči orgánům činným v trestním řízení. Zda orgány činné v trestním řízení disponují dostatečnými protipatřeními proti tomuto tlaku je otázkou, kterou by měl předkladatel v části D zvážit a vysvětlit, část D však nemůže vycházet z premisy, že navrhovaná právní úprava je z hlediska korupčních rizik neutrální.

III. Závěr:

Komise doporučuje, aby předkladatel zohlednil výše vznesené připomínky v novém návrhu zprávy, k němuž se komise znovu vyjádří.

Vypracoval: JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D.

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.
předseda komise